

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Csalága, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, hétfő, 1924 szeptember 15.

HARMÓNHEGYEDIK ÉVFOLYAM.

EGYES SZAM ÁRA 2 CENT

NO. 216. SZÁM.

THIRTY-FOURTH YEAR.

CHICAGOAN 16 CENT A GAZOLIN ÁRA.

CHICAGO, szeptember 12. — A Standard Oil Company of Indiana kijelentette, hogy tizenegy államban leszállította a gasoline árat 2-3 centtel. Chicagóban ma már 16 centjével mérik a gasoline gallonját a Standard Oil állomásokon.

DORTMUNDOT KIÜRITIK A FRANCIAK, BELGÁK.

BERLIN, szeptember 12. — Megkezdődött tegnap Dortmund kiürítése is. A francia és belga megszállt csapatok felkészültek az indulásra. Szabadonbocsátották a politikai foglyokat is.

AGYONLÖTTÉK EGY ÜGYVÉDET A LIFTBEN.

DALLAS, Tex., szeptember 12. — Paul M. O'Day ügyvédet agyonlőtték tegnap az American Exchange Bank épületében, a mint belépett az elevátorba. A merénylet oka ismeretlen.

JÓL SIKERÜLT A VÉDELMI NAP

Impozáns volt a washingtoni felvonulás, amelyet Coolidge is megsejmel.

WASHINGTON, szeptember 12. — Washingtonban nagy lelkesedéssel tartották meg a "védelmi nap"-ot. Soha az Egyesült Államokban nem volt békeidőben olyan nagyszabású és sikeres katonai felvonulás, mint amilyen a mai napon folyt le Washingtonban.

A hadügyminiszterium hónapokon keresztül dolgozott azon, hogy ez a nap csakugyan a siker jegyében folyjon le. Ugyis a "védelmi nap" ellen irányult, amely a hazafias érzelmű polgári szervezetekre egyáltalán nem hatott.

Washingtonban a felvonulás délután fél kettőkor kezdődött. A Fehér Házból a katonák és polgárok menetét Coolidge elnök, Weeks hadügyminiszter is Pershing, az amerikai hadsereg nyugalomba vonuló vezére nézte végig. A kormány vezető tisztviselői közül ugyancsak sokan jelen voltak a szemlélők között.

Hivatalos körökben a "védelmi nap"-ot úgy értelmezik, hogy ezzel az ország katonai erejét illusztráló ünnepséggel hódolt utóljára Pershing a nemzetnek — hivatalos minőségében.

Az elmúlt négy esztendőben — szóval azóta, hogy Pershing az amerikai vezérkar élére került — Amerikának ez a kiváló hadvezér minden erejével és minden igyekezetével azon volt, hogy az amerikai hadsereget kellőképpen megszervezze.

Tagadhatatlanul az ő érdeme, hogy az amerikai hadseregbe teremtett újítást hoztak be ugyan csak az ő érdeme, hogy az amerikai hadsereg ma olyan nagyszabású és erős lett.

Amikor Pershing a felvonulást látta, tényleg meg lehetett elégedve a munkájával s arra gondolhatott, hogyha már nyugalomba vonul, multjára, mint eredményes multra, tekintet vissza, amellyel megvetette az alapját Amerika katonai jövőjének is.

Pershing a rádióba is beszélt s az országban vagy huszonegy millió embernek módjában volt a kiváló hadvezér lelkesítő szavait hallani.

MAGÁNZÁRKÁBA KERÜLT A KÉT CHICAGOI GYILKOS

Leopold és Loeb elkezdte a joliet-i börtönben az életfogytig tartó büntetésének kitöltését. — Darrow levelet írt a börtönigazgatónak — elnézést kér a fiuknak.

JOLIET, Ill., szeptember 12. — Nathan Leopold jr. és Richard Loeb, ma mosolyogva buszult mondták a világnak, hogy elkezdjék az életfogytig tartó büntetésüket az illinoisi állami börtönben.

A két gyilkos diák ma adott utolsó interjúját az újságíróknak — a beszélgetés anyiból állott, hogy megmondták a sajtó képviselőinek: figyelemztették őket, hogy ne beszéljenek. Ezek után ismét mosolyogtak, meghajoltak magukat és kijelentették, végtelenül örülnek, hogy a sajtó képviselőivel minden összeköttetésük megszűnik.

A fiuk, a fegyverek uniformisában, rövidre nyírt hajukkal, egyáltalán nem nyújtották azt a megszokott elegáns látványt, amit a Cook megyei börtönben az újságírók megszoktak.

Az interjú, amely után Whiteman börtönigazgató értesítette az újságírókat, hogy a külvilág számára ezután a fiuk megszűntek létezni, mindössze öt percig tartott.

Ugy Leopoldnak, mint Loebnek, az eredménytelen megbeszélés után, vissza kellett térni a magánzárkájukba.

Holnap a két fiút beosztják a börtön rendes napi munkájába. Az első szereplésük azonban csak félnapig fog tartani, a börtönben szombat déltől kezdve vakáció van, amelynek fénypontja egy mozielőadás este.

Leopoldot az asztalos műhelybe osztják be és meg fog ismerkedni elsősorban a szék készítésével. Loebot a szövő műhelyben helyezik el.

Az egyiket az épület keleti szárnyában, a másikat az épület nyugati szárnyában fogják tartani.

A börtönigazgató szerint ez a beosztás teljesen lehetetlenné teszi, hogy a fiuk naponként érintkezzenek egymással. Egyre számíthatnak csak, hogy a séta alatt látsják egymást.

Whiteman szerint július negyediké előtt nem igen lesz alkalom arra, hogy beszéljenek egymással.

Az állami fegyház igazgatója ma nyilvánosságra hozta, hogy az elítélés napján levelet kapott Darrowtól, amelyben az arra kéri őt, hogy legyen tekintettel az elítéltek fiatal korára.

Nem kérek a számukra semmi különösebb kedvezményt, írta Darrow, csak azt, hogy ne bánjanak velük rosszabbul, mint a többi olyan fogolyal, aki még nem nagykorú.

KIZUHANT AZ AUTÓBÓL S MEGHALT AZ APA.

LORAIN, O., szeptember 12. — A 23 éves Alfred Lang sanduski lakos, aki kizuhant autójából, amidőn az megszusztott hétéfnő a sikos úton és felborult, meghalt anélkül, hogy eszmélte volna visszanyerte volna. Megsebesült a felesége és három éves gyermekük is.

PÜSPÖKSZENTELÉSEK LESZNEK AMERIKÁBAN.

CHICAGO, szeptember 12. — Az érseki hivatalban kijelentették, hogy két papot szentelnek rövidesen püspökké. Plagnis kijelentette, hogy Detroitban szeptember 30-án, Francis C. Kelley oklahomai püspököt pedig október 2-án fogják konzekrálni Chicagóban.

AZ ECUADORI LAZADÓK VERIUSÉGET SZENVEDTEK

CUAYAQUIL, Ecuador, szeptember 12. — Cuenca közelében győzelmet arattak a kormányerőket a lázadók seregénél. Rafal Florencio Arizaga, az általános forradalmi mozgalom vezetőjének fia, győzött találya holtan esett össze.

MRS. GOSDEN ÉKSZEREINEK NYOMÁBAN A RENDŐRSÉG

A walesi herceg háziasszonyának tolvajait a detektívek rövidesen le fogják tartóztatni. — A detektívek tisztában vannak vele, ki követte el a lopást.

PORT WASHINGTON, L. I., szeptember 12. — A detektívek nagyon közel vannak ahhoz, hogy megszerezzék azt a százhuszonezer dollár értékű ékszer halmozatot, amelyet részben Lady Mountbatten, a walesi herceg kíséretének egyik hölgyétől, részben Mrs. Gosdentől, az angol trónörökös háziasszonyától elloptak a napokban s amely óriási szenzációt okozott az előkelő társaság tagjai között.

A detektívek kijelentették, hogy teljesen tisztában vannak vele, ki lopta el a gyémántokat. Egyelőre nem hajlandók bevétebi nyilatkozatba becsajtkozni.

GÁTAT VETNEK A VÖRÖS ÜGYNÖKÖK MŰKÖDÉSÉNEK

Mikor az üldözőkből üldözöttek lesznek. — Radikális elemek ellen dolgozó kormányügynökök, akik szenátorok lakásait látogatják meg.

WASHINGTON, szeptember 12. — Vannak esetek, mikor az üldözött üldözik.

Az igazságügyminiszteriumhoz beosztott nyomozóosztály tagjai éveken keresztül figyelték az Egyesült Államokban tartózkodó, vagy élő vörösök, radikálisok minden lépését.

Most az igazságügyminiszteriumhoz beosztott vörös megfigyelők azok, akiknek minden lépését figyelemmel kísérik.

Mindez pedig főleg azért közeledett, mert kiderült, hogy ezek a vörös ügynokok illetékes helyeken kereskedtek, szenátorok lakásait látogatták meg, felbontották postájukat és elvették a telefonvezetéküket.

Milwaukee auditoriumában Dawes, a republikánusok alelnökjelöltje éles támadást intézett La Follette ellen.

Milwaukee, szeptember 12. — Charles G. Dawes, a republikánusok alelnökjelöltje Milwaukeeban hatalmas beszédet mondott, amelyben élesen kikelte La Follette ellen. Wisconsin republikánus vezetői remélik, hogy a Dawes-féle támadásnak kedvező visszhangja lesz s erősen hozzájárul majd ahhoz, hogy a Coolidge és Dawes hívek számát szaporítsa az államban.

EURÓPA VÉGSŐ REMÉNYSÉGE

GENF, szept. 12. — "Európa vagy lefegyverez magát, vagy csödbe kerül." Ezt a nyilatkozatot a liga naggyűlésének egyik elnöke európai delegátusok tette, amikor felszólalta az okokat, hogy a nemzetek miért akarják minden áron elhárítani a jövő háborút a kötelező döntőbíráskodás módszerének segítségével, amelyet megfelelő megőrző intézkedésekkel támogatnának.

Anglia tegnap a liga ülésén világjelentőségű nyilatkozatot tett, amelyben kijelentette, hogy hajlandó magát alávetni a kötelező döntőbíráskodásnak, feltéve, hogy nem idézik nemzetközi szembeállításra, ha felfújja a kérését, hogy a nemzetek közötti béke megőrzése, vagy helyreállítása érdekében hadműveletet hajtsanak végre. Az angol nyilatkozat alkotja egyébként az érdeklődés és a viták központját.

HETEN ELÉGTEK A FARMHÁZ LÁNGJAIBAN.

DICKINSON, S. D., szeptember 12. — Louis Spichal hat leánya és a 69 éves nagyapa, Bergerin Kollar elégett tegnap a farmházukban, amely kigyulladt éjnek idején. Spichal és neje kimenekültek a házból kisgyermekükkel.

CSEMPÉSZIK A FEGYVEREKET

Kanadából nagy mennyiségű fegyvert és munióit csempészték ki Kinába.

VICTORIA, B. C., szeptember 12. — A vámhatóságok Kanadában rájöttek, hogy különböző kanadai kikötőkből az utóbbi időben rengeteg mennyiségű fegyvert és munióit szállítottak ki Kinába, amelyeket a hadakozó feleknek eladtak.

Most a legmesszebbre övintézkedéseket léptettek életbe, hogy ezt a fegyver és munió csempésztést megakadályozzák.

Minden egyes hajót, amely a távol Kelet felé indul, nagyon behatóan át fognak vizsgálni, nines-e rajta kamufolizolt fegyver és munió.

Mialatt a kanadai hatóságok így minden óvatosságot megtesznek, a kínai kikötőkben, Shanghai-ban, Hongkongban és Pekingben az ottani hatóságok egyre-másra foglalkoznak az odaérkezett szállítmányokkal.

TITOKZATOS GYILKOSSÁG

Ki vágta el a tizenhét éves Robey Mosey nyakát?

EVANSVILLE, Ind., szept. 12. — A tizenhét éves Robey Mosey, aki a kentuckyi Louisvillebe való, tragikus körülmények között meghalt itt tegnap este.

Többen látták, mikor a lány az egyik utcán sétálgatott egy férfivel. A férfit senki se ismeri.

A lány egyszerre csak elkezdett sikoltani és hörgögni — a férfi elszaladt és eltűnt. A lány vagy egy fél blokkon keresztül még tántorgott, aztán összeesett. Odarohantak hozzája és megállapították, hogy a torkát baretvál emeltették. Azonnal kihívták a mentőket, akik beállították a legközelebbi kórházba.

A kórházban jelekkel adta az orvosok és ápolók tudtára, hogy papírosát és szeruzatát kéri. Előhozták.

SOKAN JÖNNEK KANADÁBÓL AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBA

Az elmúlt esztendő folyamán Kanadából és New Foundlandból 200,690 bevándorló érkezett az Egyesült Államokba.

MONTREAL, szeptember 12. — Az elmúlt esztendőben, — azaz 1923. június harmincadikától 1924. június harmincadikáig — Kanadából és New Foundlandból 200,690 ember érkezett az Egyesült Államokba.

Ugyannyi idő alatt Kanadából a világ különböző részeiből 160,773 bevándorló érkezett s Kanada az elmúlt esztendő folyamán összesen százhuszezer lélekkel szaporodott.

Az a körülmény, hogy Kanadából ilyen nagy számban mennek el az emberek az Egyesült Államok felé, a kanadai kormányhatóságokat határozottan gondolkodóba ejti.

A haj az, hogy azok közül, akik az Egyesült Államokban próbálnak szerezni, a legtöbb a legkülönb fizikai erőt képviselik, gyári munkások és farmerek, a kikre magának Kanadának is szüksége volna.

A kanadai kormány most egy tervezetben dolgozik, amelyről reméli, hogy a kanadai letelepülést az új bevándorlóknak kivánatosabb teszi, azonkívül reméli, hogy ez a tervezet Kanadában tartja majd azokat, akik egyébként az Egyesült Államok felé vették volna útjukat.

60 EZER FŐNYI PEKINGI SEREG VÁRJA A TÁMADÁST

A kínai főváros felkészült, hogy visszaverje a mandzsuri csapatok fenyegető támadását. — Shanghai körül a nagy esőzések következtében elültek a harcok.

PEKING, szeptember 12. — A csendőrség hatáskörét ma annyira kiterjesztették, hogy a kínai fővárosban valóságos ostrom állapot uralkodik.

Hatvanezer főnyi hadsereg áll készenlétben, hogy visszaverje az északrai fenyegető támadást. Csang Tso Lin tábornok minden katonáját mozgósítja s elindult erők olyan állásokba jutottak, amelyekben most már rövidesen fell kell venniük a döntő küzdelmet.

Három újabb amerikai torpedóúzó érkezett a kikötőbe s a már előzőleg ott állomásozó tengerészeti egységek oldalán őrzélmást foglalt el.

A partraszállt külföldi tengerészek, a döntő csata közeledtével üsütőtükök északra állandó őrzélmást tartottak a város utcain s állandó érintkezést tartottak fenn a harc frontokkal.

MEGBOCSÁT AZ ELSZÖKÖTT LEÁNYAINAK A MILLIOMOS

LENEX, Mass., szeptember 12. — A leányok visszajöhetnek, hazatérhetnek, de a férfjük — soha!

Grenville Lindall Winthrop new yorki és lenoxi milliomas bankár határozottan így, miután két leánya megszökött és feleségül ment Corey Lucien Mileshez, a család régi, megbízható tartott sóffőjéhez és Darwin S. Morse itteni villanyselelőhöz. A szökés és a titkos házasság a múlt szombaton történt.

SMITH BIZTATÓ JÖVŐT JÓSZOL A MAGYARSÁGNAK

A főmegbízott a liga előtt ismertette a magyar helyreállítás sikerét.

A KORONA SZILÁRD.

Magyarország két éven belül önfentartó állam lesz.

GENF, szeptember 12. — A liga naggyűlésének nyolc nap előtt tartott megnyitó ülésén Hymans elnök megállapította, hogy a liga öt éves története folyamán három kimagasló eredményt ért el: a nemzetközi bíróóság felállítását és Ausztria és Magyarország gazdasági helyreállítását.

Ebben a megvilágításban, amely Magyarországot döntő jelentőségűnek állította be az egész világ előtt, Jeremiah Smith a liga magyarországi főmegbízottja, ma a liga pénzügyi bizottsága előtt felolvasta jelentését.

Egy évvel ezelőtt, amikor a liga naggyűlése szintén ülésezett, a magyarországi terv még csak meg sem született. Mindössze négy hónapja, május elején érkezett Smith Budapestre s kezdte meg a terv végrehajtását. Junius 24-ikán megistint a magyar pénz fedezetlen kibocsátása s a korona árfolyama megszűrdült.

A bizalom helyreállításának rohamosságát már az az egy körülmény is igazolta, hogy az új arany jegybank megnyitása előtt a magyar fizetési eszközök értéke összesen 1 millió svájci franknak felelt meg, míg most 90 millióra emelkedett. Az egyik legfontosabb feladat az volt, hogy a június 30-ikán lezárult pénzügyi év kinstári deficitjét fedezzék. S nemcsak a deficit tünt el, hanem még jelentős felesleg maradt a jövőre is. A liga a cukor, a só és a dohány monopóliumokból származó jövedelmeket szándékosan konzervatívane becsülte fel. Ezek a jövedelmek az elmúlt két hónap folyamán kétszeresen megaladták a liga becsülését és háromszorosan túlszárnyalták a kölcsön kamat s tőke-törlesztésére szükséges összegeket.

Megjavult a kereskedelmi mérleg.

A kereskedelmi mérleg kedvezőtlenségét 40 százalékkal sikerült csökkenteni az 1923-as év mérlegével szemben s a Smith reménységei valóra váltak, úgy ez év végére a bevétel teljesen ki fogja egyenliteni a kivitellel. S ha még hozzá ragaszkodnak az előirányzott költségvetéshez, Magyarország két esztendőn belül ismét önfentartó állammá válhatik.

Mindebben, amint a liga főmegbízottja megállapította, a magyar nép és a magyar kormány loyális és intelligens együttműködtek. A felesleges állami tisztviselőket elbocsátották s a kereskedelmi utúba eső akadályokat elhárították. Olyan lépések vannak készülöben, amelyek egyrészt tisztességesen eleget tesznek a kereskedelmi szerződéseknak s másrészt kellő védelmet nyújtva a kereskedelmi mérleg kedvezőtlensége ellen, mégis szabad folyást nyitnak majd a kereskedelemnek az összes dunai államok javára és előnyére.

A terv sikerét részben a jóvátételi bizottságok, a szomszéd államoknak, és a szövetségeseknek lehet köszönni, de Smith főmegbízott szerint a fő érdem mégis a liga pénzügyi bizottságát s a liga által felhívott gazdasági gépezetet illeti meg.

Smith beszéde után Báro Korányinak, a magyar pénzügyminiszternek részletes nyilatkozata következett. Különösen érdekes és jelentős volt beszéde, amikor azokról a tervekről beszélt, amelyek alapján a dunai államok pénzügyeit szabályozták s az új határok által felforgatott gazdasági tényezők régi Gszhangját újból helyreállítanák.

